

VAN DE REDACTIE

Het is een lange tijd geleden dat een VTB Nieuwsbrief op de deurmat lag. Vorig jaar heeft de redactie kans gezien slechts één editie te produceren. Een tweede exemplaar is op de tekentafels blijven liggen, terwijl er dynamiek genoeg in de vereniging te vinden is. Nog afgezien van de verscheidene ad-hoc samenkomsten die door VTB-leden zelf werden georganiseerd, is er inmiddels zelfs een bijna geheel vernieuwd VTB bestuur aangetreden. Informatie hierover vindt u in deze VTB Nieuwsbrief. Ook enkele artikelen die al eerder waren aangeleverd kunnen nu in dit nummer alsnog hun weg naar de lezer vinden. Het is overigens ook het eerste nummer van de VTB Nieuwsbrief die in de nieuwe lay-out verschijnt. De redactie van VTB Nieuws wil van de gelegenheid gebruik maken om de in januari jl. afgetreden voorzitter Wim Dijkman en secretaris Peter van der Meer te bedanken voor hun tomeloze inzet en energie die zij aan de VTB hebben gegeven. Wij wensen Els Bognetteau en de andere nieuwe bestuursleden evenveel succes bij het nemen van de volgende stap in de ontwikkeling van de vereniging. Eén van die stappen zal dit jaar een markante zijn. Het eerste lustrum van de VTB zal op 25 juni gevierd worden. Daar mogen de leden niet bij ontbreken en in deze nieuwsbrief wordt een oproep gedaan om deel te nemen aan de festiviteiten in Utrecht.

ALV van JANUARI 2005

De ALV werd dit jaar voor het eerst aan het eind van de middag en vroege avond gehouden. Dit om leden die overdag niet konden komen in de gelegenheid te stellen deel te nemen. Gezien de goede opkomst lijkt dit voor herhaling vatbaar.

De ALV begon zoals gebruikelijk weer met een inhoudelijk gedeelte, dit maal een presentatie over het FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) actieplan door Vincent van Berk (Ministerie van LNV), en een verhaal door Paul van den Heuvel van de VVNH (Vereniging van Nederlandse Houthandelaren) over de implicaties en praktische uitwerking van het FLEGT actieplan voor de houthandel. Daarna volgde een levendige discussie. Tussendoor verzorgde VTB lid Heleen van den Hombergh een muzikaal, jazzy intermezzo. Ze zong liedjes van haar meest recente CD, geïnspireerd door niets minder dan het tropisch regenbos en haar levensvormen.

Tijdens het huishoudelijke gedeelte belichtten de diverse commissies hun werk van het afgelopen jaar. De nieuwsbriefcommissie berichtte dat zij kampten met een serieus en chronisch tekort aan leden, en het bestuur besloot om hier dit jaar extra aandacht aan te besteden. De webcommissie deelde mee dat de expertisebank nu klaar is en met informatie gevuld kan worden. Er is ook een ledenforum beschikbaar. Alle leden worden bij deze van harte uitgenodigd de expertisebank en het ledenforum te bezoeken op de ledenpagina's: www.tropischebossen.nl/leden/index.asp.

Het afgelopen jaar zijn er diverse succesvolle activiteiten georganiseerd door enthousiaste leden; het bericht hierover werd door de PR en de studiedagcommissie in hun verslag meegenomen, met de mededeling erbij dat het een initiatief van de leden betrof. De PR Commissie berichtte over de ad-hoc activiteiten die het afgelopen jaar gestart zijn, zoals de thema avond over Suriname. Er zijn al plannen voor volgende thema avonden. De studiedag commissie vertelde over de zeer geslaagde buitenstudiedag, en natuurlijk ook over de studiedag over klimaat en tropische bossen die afgelopen zomer in Utrecht werd georganiseerd. Beide activiteiten, thema avonden en de buitenstudiedag, zullen vervolgd worden.

De VTB bestaat dit jaar 5 jaar, en viert daarom haar eerste lustrum. De kersverse lustrumcommissie presenteerde hun voorlopige plannen, en nodigde iedereen uit om mee te denken.

De penningmeester, Paul Zambon, presenteerde het financiële jaarverslag van 2004. Het jaar was wederom met een klein positief saldo afgesloten. Het advies van de ALV vorig jaar om het financieel jaarverslag anders op te zetten, zodat controle door de kascommissie makkelijker wordt, heeft zijn vruchten afgeworpen. Het jaarverslag en tevens de begroting voor 2005 werden goedgekeurd. Paul Hillegers treedt terug als lid van de kascommissie. Wouter-Leen Hijweege blijft aan en wordt versterkt met Marion van Schaik-Obbink.

Zoals van tevoren aangekondigd, traden de voorzitter, Wim Dijkman en de secretaris, Peter van der Meer na diverse jaren van enthousiaste inzet af. Ze zullen zeker gemist worden. Drie nieuwe leden van het bestuur werden aangenomen: Els Bognetteau (voorzitter), Eric Arets, en Paul Hillegers. Aangebleven bestuursleden zijn Paul Zambon (penningmeester), Willemine Brinkman (secretaris ad interim) en Toon Rijkers. Het programma van de ALV en een korte achtergrond over het FLEGT initiatief zijn te vinden op de VTB website: <http://www.tropischebossen.nl/leden/info/alv2005.asp>. We verwachten daar ook binnenkort de presentaties aan toe te voegen.

KENNISMAKING MET DE NIEUWE VTB VOORZITTER

Tijdens de laatste ALV op 13 januari werd het bestuur van de VTB vernieuwd met drie leden, waaronder de voorzitter. Na drie jaar heeft Wim Dijkman de voorzittershamer aan Els Bognetteau overgedragen. Tijd voor een dankbetuiging aan Wim voor zijn grote inzet, maar ook tijd om onze nieuwe voorzitter Els Bognetteau beter te leren kennen.

Els, gefeliciteerd met je verkiezing tot voorzitter van de VTB. Waarom heb je je verkiesbaar willen stellen?

Tja, eigenlijk was het eerst niet direct bij me opgekomen om dit te doen, maar nadat ik door het bestuur benaderd was, heb ik het serieus overwogen. Na een paar jaar met veel

plezier te hebben meegedraaid in de Studiedagcommissie en daarmee de dynamiek van de VTB wat meer van binnenuit te hebben gevoeld, leek het me wel een leuke uitdaging om ook vanuit een andere positie iets te kunnen bijdragen aan de Vereniging. Tegelijk zie ik het als een uitdaging voor mijzelf om deze functie van Wim over te nemen.

Hoe lang draai je al mee in het wereldje van de tropische bossen en wat zijn je ervaringen in dit werk?

Al sinds 1978 ben ik bezig in de sfeer van de tropische bossen, als je ten minste de term 'tropische bossen' in een wat wijder perspectief bekijkt. De meeste tijd heb ik namelijk wel in de tropen doorgebracht, maar vooral daar waar geen of nauwelijks bos (meer) staat. Ik heb het dan over de Sahel (Niger en Burkina Faso), de Andes (Bolivia) en de bergketens in Midden-Amerika (Panama, Guatemala). Ik heb daar altijd in uitvoeringsprojecten gezeten in de sfeer van sociale bosbouw. In deze gebieden met een sterk gedegradeerde vegetatie van droge en/of bergbossen is de insteek altijd geweest om aan te sluiten bij de bestaande productiesystemen (subsistence farming, extensieve beweiding). De boeren worden gestimuleerd om actief te werken aan integratie van bomen/struiken in dat productiesysteem, om op die manier de productie te diversificeren, de risico's te verminderen en een duurzaam bodemgebruik te bevorderen. In de gebieden waar ik wel meer betrokken ben geweest bij beheer van tropische bossen (Ecuador, Nicaragua en laatstelijk Ethiopië), is de focus altijd geweest op verschillende vormen van 'collaborative forest management'. Ik moet zeggen dat het me nog steeds boeit om op dit veldniveau bezig te zijn.

Hoe vindt je dat de VTB draait en hoe zou het (nog) beter kunnen functioneren?

Naar mijn idee draait de VTB eigenlijk best goed. Er zijn relatief veel actieve leden die niet alleen vol bruisende ideeën zijn over het delen van ervaringen en het bevorderen van de netwerkfunctie van de vereniging, maar die zich daar ook actief voor willen inzetten door deelname in het bestuur of in één van de commissies. Daarnaast is er ook een aanzienlijke groep die enthousiast reageert op de verschillende initiatieven die ontplooid worden en daarmee een bijdrage levert aan het slagen daarvan.

Er zijn natuurlijk altijd dingen die nog beter kunnen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan een nog betere afstemming van de verschillende commissies op elkaar, zodat er per saldo een betere impact wordt verkregen van de energie die iedere commissie op zich in de Vereniging stopt. Ik zie ook dat de 'buitenlandse leden' zich weinig betrokken voelen bij de Vereniging, terwijl een goede communicatie tussen degenen die in het veld zitten en de wat meer honkvasten toch een verrijking zou kunnen betekenen van de discussie.

Verder lijkt het er soms nog steeds op dat we meer een Vereniging zijn 'van Wageningse tropische bosbouwers' dan van 'tropische bossen'. We zouden actiever leden moeten rekruteren vanuit andere opleidingen en zeker ook andere disciplines om de discussie over tropische bossen ook vanuit een ander perspectief belicht te zien binnen de Vereniging. Wellicht zouden we ook onze collega's uit de tropen die voor kortere of langere tijd vanwege hun studie of werk in Nederland zijn, wat meer bij de Vereniging kunnen betrekken. Ook zouden we de samenwerking kunnen stimuleren met andere relevante organisaties, die van buiten

de specifieke bosbouwsfeer toch een interesse hebben in de tropische bossen thematiek. Hieraan gerelateerd zouden we dan ook moeten kijken in hoeverre we als Vereniging onze visie op tropische bossen kunnen uitdragen.

Heb je met het nieuwe bestuur al specifieke plannen voor de VTB?

Ik kan jullie helaas nog geen specifieke plannen van het Bestuur in zijn nieuwe samenstelling voorleggen, maar de discussie daarover is gaande. We hebben ons in eerste instantie tijd gegeven om elkaar iets beter te leren kennen en de reeds bestaande ideeën op hun waarde te toetsen. In principe willen we het bestaande beleid verder voortzetten en uitbouwen. De punten die ik net noem kunnen daar deel van uit maken. De vergadering met alle Commissies die volgende maand gehouden wordt, moet ook in dat kader gezien worden. We hopen dan wellicht vóór de Lustrumdag een aantal aandachtspunten voor te leggen waarop we ons de komende tijd willen concentreren.

Wil je in het kader van het eerste lustrumjaar nog iets speciaals kwijt aan de leden?

Ik vind het een enorme prestatie dat er uit de schamele brokstukken van de Stichting Bos in vijf jaar een actieve Vereniging is gegroeid met een gestaag stijgend aantal leden. Ik ben me ervan bewust dat dit heeft met name kunnen gebeuren door een groot enthousiasme van Bestuurs- en Commissieleden die veel tijd, energie en goede ideeën hebben gestopt in diverse aspecten van de Vereniging en daarmee ook de andere leden hebben weten te stimuleren om de Vereniging levend te houden. Ik hoop dat deze trend zich zal voortzetten in het tweede lustrum en dat met name ook de jongere leden bereid zijn 'het stokje over te nemen' om zo de broodnodige dynamiek in de Vereniging te houden.

CONTRIBUTIE 2005

In april zal de contributie over 2005 geïnd worden. Dit jaar iets later dan vorig jaar, omdat onze administrateur, Rein Poels, op buitenlandse missie was. Ruim 50 % van de leden heeft inmiddels voor automatische incasso (AI) gekozen. Dat is zowel voor hen als voor ons gemakkelijk en efficiënt en bespaart de VTB kosten. Diegenen die nog giraal betalen, zullen binnenkort een verzoek om betaling ontvangen per mail of eventueel per post. Wij verzoeken hen vriendelijk per omgaande te reageren om de administratieve rompslomp te beperken.

Tijdens de ALV op 13 januari is besloten dat de contributiebedragen in 2005 gelijk blijven. Dat betekent dat de korting op betaling per AI gehandhaafd blijft en dat de volgende bedragen verschuldigd zijn, afhankelijk van de lidmaatschapscategorie en betalingswijze:

• Student 1e jaar lid:	gratis
• Student vanaf 2e jaar lid, betaling giraal:	E 11,25
• Student vanaf 2e jaar lid, betaling per AI:	E 10,-
• Regulier lid, betaling giraal:	E 22,50
• Regulier lid, betaling per AI:	E 20,-

AI formulieren zijn aan te vragen bij Rein Poels, (reinpoels@netscape.net). We rekenen weer op uw medewerking en wensen u een actief verenigingsjaar toe!

Paul Zambon, Penningmeester VTB

POST UIT.....VIETNAM**Klimaatverandering, Bosbouw en inheemse bevolking in Vietnam**

Klimaatverandering beperkt zich niet alleen tot Vietnam of Azië; het is onmiskenbaar een mondiaal probleem. Hoewel voornamelijk veroorzaakt door de geïndustrialiseerde landen, zal klimaatverandering disproportioneel de ontwikkelingslanden treffen. In veel ontwikkelingslanden leven grote groepen mensen in rampgevoelige gebieden welke als eerste en het zwaarst getroffen zullen worden. Daarnaast zijn de lokale economieën geworteld in de klimaatafhankelijke sectoren landbouw, visserij en bosbouw. Het ontbreekt echter aan de financiële middelen en technologie als middel om zich aan te passen aan de mondiale veranderingen. Maar ontwikkelingslanden lijden niet alleen onder klimaatverandering, er valt ook direct voordeel uit te behalen.

In het Kyoto Protocol (1997, implementation protocol of the UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC); zie www.unfccc.int) hebben geïndustrialiseerde landen zich gecommitteerd aan emissiereductie. Deze reductie kan behaald worden door in het eigen land emissies te reduceren of door het genereren van "carbon credits" door verschillende methoden. Eén van deze methoden is het "Clean Development Mechanism" (CDM). Deze methode geeft geïndustrialiseerde landen de mogelijkheid carbon credits te genereren door investeringen in emissiereductie of koolstofopslag in ontwikkelingslanden.

SNV speelt met het idee om services te ontwikkelen in relatie tot het CDM. Projecten scheppen mogelijkheden voor win-win situaties tussen de geïndustrialiseerde en ontwikkelingslanden. Publieke en private investeringen worden gekoppeld aan ontwikkelingswerk en het milieu als begunstigen terwijl gelijkheid en duurzaamheid als leidraad gebruikt worden. Echter, de prijs van carbon credits zelf is niet voldoende om grote gebieden te herbebossen. Het CDM is een co-financieringsmechanisme, de opbrengsten van carbon credits zullen slechts voor 5 tot 20% van de projectopbrengst op de investering verzorgen (UNEP CDM Information and Guidebook Appendix A 22; zie www.cd4cdm.org).

In Vietnam proberen we momenteel of het CDM inzetbaar is voor herbebossingprojecten geleid door lokale boeren. Momenteel assisteer ik een Vietnamees district aan de grens met Laos met de herbebossing. Het bos is in deplorabele staat; de meeste heuveltoppen zijn kaal. Dit is gedeeltelijk te wijten aan het effect van Agent Orange en "tapijt"-bombardementen tijdens de Vietnam oorlog (welke in Vietnam zelf als de Amerikaanse oorlog bekend staat) en gedeeltelijk door niet duurzaam beheer van het bos door de arme etnische minderheden in het gebied. Omdat het meeste bos in Vietnam staatseigendom is zal de eerste stap naar duurzaam beheer het toewijzen van bospercelen aan gemeenschappen of huishoudens zijn. SNV heeft veel ervaring met participatieve methoden om dit te bewerkstelligen.

Als mensen het gebruiksrecht voor 50 jaar kunnen verwerven dan hebben ze een stimulans om in het bosgebied te investeren en het te beschermen. Met

assistentie van "farmer-to-farmer extension" en lokale boomkwekerijen kunnen boeren beslissen hoe het (nu kale) bosgebied te herbebossen. Hun beslissingen zullen gebaseerd zijn op investeringsmogelijkheden, beschikbare arbeidskracht, en de korte en lange termijn opbrengstbehoeften van de gemeenschap of huishoudens. Voor elk duurzaam bosgebruikssysteem (of het nu Agroforestry of pure plantage bosbouw betreft) zullen koolstof onttrekking scenario's berekend worden. Boeren kunnen vrijwillig deelnemen aan deze mogelijke investeringsbron door koolstof onttrekking. In Mexico, zoals vele van jullie weten, is het "Plan Vivo" ontwikkeld welke de berekening, monitoring en verhandeling van vrijwillige carbon credits omvat, welke gegenereerd zijn in bosgebieden die het eigendom zijn van de lokale bevolking.

Over de gehele wereld worstelen bosbouwers om te voldoen aan de eisen die aan de CDM verbonden zijn. Helaas zijn er tot nu toe geen bosbouwprojecten officieel geregistreerd bij de UNFCCC, maar vele zijn reeds in ontwikkeling. Zal het CDM inderdaad een mogelijkheid bieden tot verhoogde investeringen in herbebossingsprojecten in de ontwikkelingslanden? Kan het "vervuiler betaald principe" een transnationaal karakter krijgen? Ik hoop dat ik door mijn werk een bijdrage kan leveren aan de Vietnamese oplossing voor de internationale "carbon credit markt". Voor een land als dynamisch als Vietnam zou er wel eens plotseling een oplossing kunnen opduiken waar niemand eerder aan gedacht heeft.

Claudia Doets (claudia@snv.org.vn)

BOSBESCHERMING IN FRANS GUYANA

Tijdens de vorige VTB ledenvergadering op 16 januari 2004 gaf Drs. Vjko Lukkien, secretaris van de Stichting Trésor, een korte presentatie van het project dat deze stichting uitvoert. Omdat dit destijds zeer interessant gevonden werd volgt hier alsnog een korte beschrijving van dit project.

De Stichting Trésor heeft in 1995 met steun van het bedrijfsleven en de Universiteit Utrecht een stuk regenwoud van ruwweg 2500 ha aangekocht in Noord Frans Guyana, op de zuidflank van een bergrug, de Montagne de Kaw. Het beheer wordt door een plaatselijke associatie uitgevoerd en is gericht op het behoud van de biodiversiteit en de aanwezige ecosystemen, het ondersteunen van natuureducatieve programma's en het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek. In 1997 verleende de Préfect van Frans Guyana de status van vrijwillig particulier natuurreservaat aan het gebied. Dat betekent dat de jacht is verboden en dat ook houtoogst en verzamelen van planten en dieren niet zijn toegestaan. Voor bezoekers ligt er een botanisch pad, aan het begin waarvan een eenvoudig ontvangstgebouwtje staat. De boswachter voert het dagelijkse beheer, vooral bestaande uit inspecties en controles, onderhoud van de voorzieningen en het rondleiden van bezoekers. De heer Joep Moonen, woonachtig in Frans Guyana, vertegenwoordigt de Nederlandse Stichting Trésor en heeft de supervisie.

Het Trésorreservaat bestaat uit hellingbossen, laaglandbossen en natte savannes, grenzend aan de rivier de Orapu. Er is geen menselijke bewoning in het reservaat.

Sporen van tapir en jaguar zijn in het reservaat gezien, vogelspinnen, pijlgifkikkers komen frequent voor, terwijl een eerste vogelinventarisatie 183 verschillende vogelsoorten opleverde. Floristisch onderzoek heeft al een hoge botanische diversiteit opgeleverd, waarschijnlijk als gevolg van de bijzondere combinatie van geologische en klimatologische factoren.

Als lid van de IUCN wil de Stichting Trésor ook meedraaien in het Guyana Shield Project. Met het WWF zijn afspraken gemaakt voor een intensieve samenwerking in het WWF-bossenproject in de Guianas. In 2003 zijn we begonnen met het organiseren van excursies voor schoolkinderen uit de omliggende gemeenten. De reacties waren hartverwarmend.

Het beheer van het reservaat wordt bekostigd uit particuliere donaties en bijdragen van sponsors. Voor € 12,50 adopteert u een vierkante meter regenwoud, bent u donateur en ontvangt u 3 maal per jaar ons informatieblad Trésornieuws. Een mooie kans om iets aan concrete bescherming van het regenwoud te doen! Kijk ook eens op onze website: <http://www.tresorainforest.org/> of bel of mail voor meer informatie uw mede VTB-lid en bestuurslid van de Stichting Trésor, Derk de Groot, tel. 030-6914748, e-mail: denr.de.groot@worldonline.nl

Derk de Groot

LUSTRUMDAG, 25 JUNI:

AAN DE VRUCHTEN KENT MEN DE BOOM

Na 5 jaar is de VTB goed geworteld, met zo'n 250 leden. Dit willen wij vieren tijdens de Lustrumdag, 25 juni in de Botanische Tuinen van Utrecht. Het uitgangspunt voor deze dag is om elkaar te ontmoeten rond een programma met lezingen, inhoudelijke en ludieke workshops, creatieve spelen, muziek, en natuurlijk tropisch eten en drinken. Daarnaast is er volop tijd en ruimte om elkaar te spreken en te netwerken.

De uiteindelijke inhoud van deze dag wordt mede door jullie zelf bepaald! Heb je verborgen talenten die je graag met de anderen zou willen delen of heb je altijd al graag een bepaald onderwerp willen bespreken? Maak er een workshop van en meld je bij de Lustrum-cie! De diversiteit binnen de VTB willen we visueel maken door een 'expertiseboom' op te zetten, waarbij iedereen wordt uitgenodigd zichzelf een plaats te geven rond het thema 'tropische bossen'. Plannen gaan verder over het uitnodigen van speciale sprekers voor een openingslezing en het (laten) vervaardigen van een VTB-lied.

Deze dag is natuurlijk een uitstekende gelegenheid om de Botanische Tuin bij Fort Hoofddijk in Utrecht te (her)ontdekken. In het programma wordt een rondleiding door de Tropische Kas opgenomen en bij voldoende belangstelling zullen we ook rondleidingen door de rest van

de tuin organiseren. Want ook de Nationale Plantencollectie 'Rotsplanten', het stukje hoogveen, de alpine kas, de thematuin en de wilde (Nederlandse) planten op het buitenfort zijn het bekijken zeker waard!

We hebben op korte termijn jullie reactie nodig om deze dag goed te kunnen plannen en om een realistische begroting te kunnen maken voor de commissievergadering van 19 mei

Onze vragen aan JOU:

1) Kom jij naar de VTB lustrumdag?

Laat ons weten met hoeveel mensen je denkt te komen [partners en kinderen zijn ook van harte welkom en kinderen tot 12 jaar mogen gratis mee-eten!], dan kunnen wij gaan plannen!

2) Welke [verborgen] kwaliteit wil jij inzetten in de vorm van het organiseren van een workshop?

Geef je bij ons op en laat ons weten wat de geschatte tijdsduur is en wat de hoeveelheid benodigde ruimte en eventuele materialen is.

3) Wil jij jouw onderzoek/organisatie presenteren aan de andere leden?

Er zal ruimte zijn om posters te presenteren en informatiemateriaal uit te stallen. Wil jij hier gebruik van maken laat ons dat dan weten.

We hopen op een inspirerende buitendag met veel enthousiaste deelnemers!

De Lustrum Commissie

Wim Tolkamp
Eric Arets
Marieke Wit
Renske Ek

gwtolkamp@planet.nl
ericarets@wanadoo.nl
mariekewit5@hotmail.com
renske.ek@planet.nl

De VTB (als studiekering van het KLV) heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen, die vanuit verschillende achtergronden en posities, geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.
Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen, info@tropischebossen.nl (ook voor info en aanmelden).
Website: www.tropischebossen.nl **Deadline** voor het inleveren van artikelen voor de volgende nieuwsbrief is 20 juni 2005.

Redactie VTB-Nieuws: André Koppe, Henk Lette, Henneleen Koppe-de Boo.

Email redactie: nieuwsbrief@tropischebossen.nl

Drukker: Drukkerij Junior, Nijmegen.